

Katoliški GLAS

Uredništvo in uprava:
Gorica, Riva Piazzutta št. 18
Poštno ček. račun: št. 24/12410

Cena: Posamezna št. L 25
Naročnina: Mesečna L 110
Za inozemstvo: Mesečno L 190

Leto V. - Štev. 30

Gorica - 23. julija 1953 - Trst

Izhaja vsak četrtek

Navajeni smo danes, da smatrajo komunisti slovensko duhovščino za preostanek glasnikov srednjeveške teme in zaostalosti. Edino razsvetljenje in odrešenje so Slovencem prinesli šele komunisti.

Da se drznejo tako misliti in pisati, smo tudi sami nekoliko krivi. Letos so delali maturo na goriški in tržaški slovenski gimnaziji naši dijaki v slovenskem jeziku. Ali se je pri tem kdo sploh spomnil, da je letos ravno štiridesetletnica prve slovenske mature sploh?

Maturo so delali do konca prve svetovne vojne slovenski dijaki v nemškem jeziku.

Leta 1905 je veliki knez in škof Jeglič otvoril v novem zavodu sv. Stanislava v št. Vidu pri Ljubljani popolnoma slovensko gimnazijo. Ta slov. gimnazija je rasla leto za leto.

Štiridesetletnica prve slovenske mature

tom, dokler ni leta 1913 bila v zavodu prva slov. matura v slovenskem jeziku.

Tako smo dobili prvič v naši zgodovini 30 slovenskih abiturientov.

In to je delo slovenskega škofa in slovenske duhovščine!

Pa to še ni vse!

Vedna pretveza oblastev, da niso dovoljevale slovenskih gimnazij je bila »Kaj boste s slovenskimi gimnazijami, saj nimate slovenskih učnih knjig!«
Tema je napravila konec šentiviška gimnazija. Kakor so nastajali višji razredi, tako je zavod postopoma preskrbel, ali tudi sam založil potrebne slovenske učne knjige.

Tako so Slovenci v malo letih dobili vse najpotrebnejše učne knjige. Kako ogromnega pomena je to bilo se je pokazalo 1918. leta, ko so se vse srednje šole v Sloveniji moge kar čez noč pretvoriti v slovenske.

Brez pripravljenih knjig to ne bi bilo mogoče, tako pa se je sprememba izvršila hitro in brez težav.

In tudi to je zasluga slovenskega škofa in slovenske duhovščine!

Kako pa je bilo nekoč s slovensko na nekdanji goriški nemški gimnaziji?

Leta 1847 je bila po prizadevanju prošta Codellija ustanovljena v 7. in 8. gimnazijskem razredu ločena stolica za slovenski in laški jezik. In sicer, kakor pravi listina za »grammatikalno pravilnost, prosto sestavljanje slovenskih sestavkov in slovensko pismenost ali literaturo«. Prvi je učil prof. Premrov. Po skorajšnjem odhodu tega moža so na gimnaziji poučevali slovensko skozi 15 let sami duhovniki: Andrej Marušič, Andrej Respet, Matej Pirc in Ivan Solar. Šele leta 1863 je bila na gimnaziji sistemizirana za slovensko posebna stolica, katero je dobil prof. Janko Pajk.

Torej ravno pred 90. leti! Kdo je med tem učil slovensko na goriški gimnaziji?

Slovenski duhovniki!

In ko še ni bilo na celem svetu nobene ne visoke, ne srednje, ne ljudske šole v slovenskem jeziku, je bila edina visoka, srednja in ljudska šola našega jezika cerkvena prižnica. In to skozi številna stoletja! Tu so slovensko predavali ne samo kaplani in župniki, temveč tudi škofje in nadškofje, ki so se slovensko morda ravno zato naučili. V popisu življenja rajnega kanonika školasta Petra Budina, ki je umrl dne 7. jan. 1858., rojen pa je bil 6. febr. 1770. in je bil mašnik Gospodov celih 64 let, beremo sledeče besede: »Rajni je bil ud družtva sv. Mohorja, in to posebno obdaril, pokazuje, kako ljuba mu je bila

Nova italijanska vlada

Nova De Gasperijska vlada je že pred enim tednom (16. 7.) položila prisego. Vlada je enobarna, sestavljena iz ministrov demokrščanske stranke.

Ministrstva so zasedli sledeči parlamentarci: Predsednik in zunanji minister: De Gasperi; podpredsednik vlade: Piccioni; minister za južno Italijo in za gospodarsko zaostale kraje srednje in gornje Italije: Campilli; notranji minister: Fanfani; pravosodje: Gonella; proračunski in začasni zakladni minister: Pella; finance: Vanoni; obramba: Codacci Pisanelli; prosveta: Bettiol; javna dela: Spataro; poljedelstvo in gospodarstvo: Salomone; promet: Togni; pošte in telekomunikacije: Merlin; industrija in trgovina: Gava; delo in socialno skrbstvo: Rubinacci; zunanja trgovina: Taviani; trgovska mornarica: Mattarella.

Na svoji prvi seji je ministrski svet imenoval 30 državnih podtajnikov, to je šest manj, kot jih je imela prejšnja vlada.

V novo vlado je vključenih le sedem prejšnjih ministrov, od katerih je pet ohranilo prejšnja mesta. Ministri so vzeti iz vseh struj demokrščanske stranke ter zastopajo skoro vse pokrajine Italije.

Važna je sprememba v notranjem ministrstvu, kjer je prišel Fanfani na mesto odločnega Scelbi. Socialkomunisti smatrajo to spremembo kot svojo zmago, a zdi se, da niso

tudi Fanfaniju preveč naklonjeni. Scelbi je De Gasperi ponudil mesto obrambnega ministra, ki pa ga je ta odklonil.

Nova vlada nima večine v parlamentu, a upa na tiho pomoč republikancev, liberalcev in monarhistov in na moč svojega programa.

Kljub temu bo v neprestani nevarnosti, da pade. Če bi se to zgodilo, bi prišlo najbrže do demokrščansko-monarhistične vlade, ali, kar je še najbolj verjetno, do novih volitev. Vsak odklon na levo bo toliko časa nemogoč, dokler se Nennijski socialisti ne odpovedo svojemu komunističnemu programu. Da bi mogla kaka druga stranka sestaviti novo vlado, je povsem izključeno. Le do vsega tega je prišlo, ker so saragatovci izdali sredinske demokratske stranke, izdali pa tudi svoje volivce, ki so jim zato oddali svoje glasove, ker so hoteli ostati zvesti pravi demokraciji.

De Gasperi se bo predstavil poslanski zbornici v torek 21. julija predpoldne, v senatu pa isti dan zvečer. V obeh zbornicah bo držal svoj programski govor, nakar se bo v poslanski zbornici razvila debata, ki bo trajala tja do 28. julija, ko se bo podobna debata začela tudi v senatu. Po vsaki debati bosta obe zbornici glasovali o zaupnici novi vladi, ki jo bo ta, vsaj to pot, gotovo dobila.

Težave za novo vlado bodo šele pozneje prišle do izraza.

Čistke v Sovjetski zvezi

O pravih vzrokih in okoliščinah Berjevega padeča smo še vedno nejasnem in bomo najbrže tudi za naprej ostali. Vse obtožbe proti Berju so le splošnega značaja, le ena izraža morda resnični vzrok njegovega padeča, obtožba namreč, da je hotel postaviti sebe in svoje ministrstvo nad komunistično partijo ter združiti polagoma vso oblast v svojih rokah.

Takoj po padcu Berje sta začela sovjetski tisk in radio udrihati po žrtvi, ki je padla v nemilost. Na vseh zborovanjih, ki jih je sklicala partija, so zahtevali glavo človeka, čigar imenu je bilo posvečeno nešteto zadrug, industrijskih podjetij, stadijev, javnih trgov in čigar slika je visela povsod na častnem mestu. Vse to bo sedaj izginilo ter napravilo prostor kakemu drugemu maliku komunizma. Človek se nehoti spomni na tolpo volkov, ki padejo po svojem obstreljenem tovarišu ter ga raztrgajo in požro.

Mnogi so mnenja, da je pri padcu Berje sodelovala tudi sovjetska armada, češ da je neverjetno, da bi bila Malenkov in komunistična partija brez pomoči vojaštva kos Berjevi policiji. Moskovska »Pravda«
poroča o sestankih, ki so se vršili po odstranitvi Berje na obrambnem ministrstvu in katerih so se udeležili najvišji predstavniki sovjetske vojske, kot obrambni minister mar-

slovensčina, za katero je ko nekdanji solarček tu vnet, ker je sam o svojem času, tukej v veliki cerkvi slavnega nadškofa Rudolfa Jožefa grofa Edlinga kerščansko-katoliški nauk slovenski razkladovati slišal.«
»Slov. Prijatelj, 1858; str. 121).

Ne bom več našteval! Že to naj zadostuje, da vidite, kako prazne so marnje, s katerimi komunisti in njih sopotniki mečejo današnjo in nekdanjo našo duhovščino v staro ropotarnico.

KRI AMERIŠKEGA LJUDSTVA ZA RESEVANJE RANJENIH VOJAKOV NA KOREJI

Pred premirjem na Koreji

Medtem ko se je Eisenhowerjev odposlanec Robertson vračal z Daljnega vzhoda v Washington, da bi poročal o svojih pogajanjih s Singman Rheejem, so prešli komunisti na centralnem sektorju korejske fronte v hudo ofenzivo. Na fronti kakih 40 km so vrgli pod kriljem topniškega ognja okoli 100.000 mož v boj ter vdrlji za več kilometrov v notranost zavezniške črte.

Vendar fronte niso predrli. Ameriške letelce trdnjave so v zaporednih valovih bombardirale zbirališča napadajočih kitajskih čet ter poskušale zadržati ofenzivo. Čez dva dni so zavezniške čete prišle v proti ofenzivo. S pomočjo mogočne koncentracije tankov, topništva in letal so prisilile komuniste k umiku ter spravile fronto zopet v ravnotežje. Te zadnje boje smatrajo vojaški

krogi za najhujše boje zadnjih dveh let.

Pogajanja za premirje so bila pretekli teden v nekem zastoju. Komunisti so zahtevali izdatnejših garancij, da se bo Singman Rhee držal sklenjenega premirja. Zavezniki pa so odgovarjali, da so dane vse garancije, da S. Rhee ne bo motil premirja in da je le od dobre volje komunistov odvisno, da se to premirje sklene. V resnici je vse kazalo, da komunistom ni mnogo na tem, da pride do premirja. Kako naj si drugače razlagamo, da so tik pred podpisom premirja sprožili tako hudo ofenzivo ter žrtvovali brez vsake potrebe kakih dvajset tisoč svojih ljudi?

Začetkom tega tedna pa so komunisti nenadoma popustili ter sporočili, da so pripravljene podpisati premirje.

Sklepi washingtonske konference

Konferenca zunanjih ministrov Francije, V. Britanije in Združenih držav se je zaključila v torek 14. julija. Ob koncu je bilo izdano poročilo, ki govori o sklepih te konference.

Najprej govori poročilo o namenih te konference ter o duhu, ki je prešinjal te razgovore. Glavni namen teh razgovorov je bil, uresničiti upanje narodov ter ostvariti mir, svobodo in pravico.

Nato govori poročilo o atlantski politiki in evropski obrambni skupnosti, ki ni naperjena zoper nikogar in ki ne izključuje nobene države, ki se ji hoče priključiti.

Uradno poročilo govori nadalje o nemškem vprašanju ter poudarja, da so težki dogodki nedavnih dni nov dokaz, da so se prebivalci Berlina in sovjetske cone odločili za svobodo in samostojnost. Trije ministri so izrazili mnenje, da bi podvzvano zedinjenje Nemčije veliko pripomoglo k pomiritvi mednarodne napetosti. Zato so predlagali, da bi prišlo jeseni do sestanka štirih zunanjih ministrov, ki naj bi razpravljali o svobodnih volitvah po vsej Nemčiji in o ustvaritvi enotne nemške vlade, s katero naj bi potem sklenili mirovno pogodbo.

Končno govori poročilo o korejskem in indokitajskem vprašanju. Trije ministri izražajo spoštovanje zavezniškim četam ter obljublajo, da bodo njihove vlade napele vse

sile, da pride mirnim potom do zedinjenja Koreje. Obenem sta Dulles in Salisbury vzela z veseljem na znanje, da bo francoska vlada dala Vietnamu, Laosu in Kambodži popolno neodvisnost.

Medtem so francoska, angleška in ameriška vlada že uradno povabile Sovjetsko zvezo na konferenco, ki naj bi se vršila koncem septembra.

Adenauerjev poziv

Nemški kancler Adenauer je v članku, ki ga je objavil v Socialpolitische Korrespondenz, pozval vse nemške kristjane, da pri bodočih splošnih volitvah znova pokažejo odločno voljo bojevat se za dokončno ureditev svobode in spoštovanja človekove osebnosti, s čimer bodo potisnili v ozadje brezbožne materialistične boljševiske sile. Članek konča: predvsem računam na nemške krščanske sile: kajti one dobro poznajo usodo, ki jih v primeru poraza čaka.

Kat. časnikarstvo v Ameriki

Po podatkih letopisa o katoliškem tisku so abonmaji na katoliške dnevnike in revije v Združenih državah Severne Amerike in v Kanadi dosegli mogočno velikostno številko 20.000.000. The New World v Chicagu ima 150.000 stalnih naročnikov, The Tablet v Brooklynu pa jih ima 100.000. V zadnjih 25 letih je ameriški katoliški tisk podvojil število svojih publikacij in potrojil celoten natis.

Poslušajte versko uro na radu Trst II. vsako nedeljo ob 9,30!

V NEDELJO, DNE 26. JULIJA OB 9,30 BO PRI RADIJSKI ODDAJI »VERA IN NAŠ ČAS«
PONOVO GOVORIL MONSIGNOR IVAN KRAMARIČ O SOCIALNEM VPRAŠANJU.

Deveta nedelja po binkošnih

Iz svetega evangelija po Luku
(19. 41-47.)

Tisti čas, ko se je Jezus približal Jeruzalemu in je zagledal mesto, se je zjokal nad njim in rekel: »O da bi bilo spoznalo tudi ti na ta svoj dan, kaj ti je v mir! Tako pa je skrito pred tvojimi očmi. Zakaj prišli bodo dnevi nad te, ko te bodo tvoji sovražniki obdali z napisom in te oblegali ter stiskali od vseh strani: in v tla bodo poteptali tebe in tvoje otroke v tebi, in ne bodo pustili v tebi kamna na kamnu, ker nisi spoznalo časa svojega obiskavanja.« In stopivši v tempelj je začel izganjati tiste, ki so tam prodajali in kupovali; in jim je govoril: »Moja hiša naj bo hiša molitve, vi pa ste iz nje napravili razbojniško jama.« In učil je vsak dan v templju.

BODO POTEPTALI TEBE IN TVOJE OTROKE

Narod se ne sestoji iz samih poudincev; njegova osnovna celica je družina. Razdejanje Jeruzalema je bilo usodno za judovski narod, nič manj usodno je za narod razdejanje družine. Zato je prijatelj naroda, kdor družino štiti, sovražnik, kdor jo razdira.

Pri vseh narodih je bila in je družina nekaj svetega — ne od človeka izmišljena, pač pa od Boga hotena ustanova.

Mož je glava v družini, žena mu je enakovredna družica. O njej prvi pregovor, da podpira pri hiši tri vogle, pri gospodarstvu namreč. Mož skrbi predvsem za prehrano, žena za gospodinjstvo in za vzgojo otrok. Oba se medsebojno dopolnjujeta.

Da more družina vršiti svojo nalogo, mora biti zveza med možem in ženo ena, zvesta, nerazveščljiva: 1) En mož, ena žena, ena družina. Mnogoženstvo ali mnogomoštvo nasprotuje ljubezni, prvo je dovoljeval Mohamed, drugo je razpaseno pri nekem divjem rodu v pragodilih na otoku Ceylonu. 2) Oba si morata biti zvesta. Priležnica ali priležnik je družine zajedavec, razdiravec, ropar, prešušnik, oha pa javna grešnica. 3) Razporoka ni možna. Veljavno sklenjen zakon se ne more razdreti. Dopustna je, iz važnega razloga, le ločitev bivališča, a oboje ostaneta mož in žena, poročena, ni možen nov zakon. Jezus je jasno povedal: »Kar je Bog združil, tega naj človek ne loči.«

Zakaj tako? Predvsem, ker je zakon sveta ustanova, osnovna celica družbe, če razpade celica razpade tudi družba, kakor veriga odpoje, če členi popustijo. Nadalje v korist žene. Mož bi kaj lahko njo, ki se mu je v ljubezni vso darovala, zavrgel, potem ko bi oslabela, jo prepustil samo sebi, sam bi se pa z nespametnimi zabaval. »Človek bo zapustil očeta in mater in se bo držal svoje žene... Vsak naj svojo ženo ljubi kakor samega sebe« govori Bog v sv. pismu. — Potem je družina potrebna radi izreje in vzgoje otrok. Ta je potrebna brezpogojno in na dolgo. Nobeno drugo živo bitje ne potrebuje toliko časa kot človek, predno more samostojno zase skrbeti. Kdo je za izrejo in vzgojo bolj dolžan poskrbeti, kdo bo bolj z ljubeznijo skrbel kot ravno oče in mati, zakaj njuni so otroci, njuna last. Ali ne skrbi kmet, gospodar za svoje imetje bolj kot kak najet služabnik? — Končno je potrebna, kakor žena, nerazdružljiva zveza tudi možu, da ne tava kot zgubljenec in brezdomec po svetu, da ni kot trst, ki ga veter nagonov maje semtertja, ampak najde po trdnem delu ljub domek, kjer mu ljubeča žena oskrbuje gospodinjstvo, pripravlja kosilo in večerjo itd. in ga prijazno sprejme, ali mu pa še prihiti nasproti kopica njegovih živih otrok.

Da more ta zveza v ljubezni rasti in vršiti svojo nalogo, jo je Jezus povzdignil v zakrament! Ta zakra-

ment je neprestan vrelec milosti, zaliva in poživlja družino.

Komunizem to sveto ustanovo ruši in uničuje. Predvsem zavrača zakrament, zakon mu je le navadna pogodba med možem in ženo za skupno življenje. Ta pogodba se lahko vsak hip razdere. Svojim članom prepoveduje poročiti se cerkveno; kdor se poroči, izgubi službo. Tako jih sili v greh. Zakaj tako imenovana »civilna poroka« ni nikaka poroka, ampak javno priležništvo, javni smrtni greh. — Nadalje trdi, da so otroci državna last, zato se morajo po rojstvu takoj vzeti staršem in poslani v državni zavod, Jasli ali Stajo, kjer naj jih vzrejajo najete ženske, brez ljubezni, kot telčke.

POZIV

škofa Rožmana na ameriške Slovence za Kat. dom v Gorici

Nikar se ne ustrašite! Ne prosim znova za semenišče, ampak priporočam vaši pozornosti in darežljivosti KATOLIŠKI DOM V GORICI, za katerega se že nekaj časa zbira, pa se mi zdi, da imajo nekateri katoliški Slovenci tukaj nekatere pomisleke. Položaj goriških Slovencev mi je precej znan, razumljiv pa popolnoma, saj sem prvo polovico svojega življenja preživel na Korškem v podobnih verskih in narodnih razmerah. Moje prepričanje je: KATOLIŠKI DOM JE GORIŠKIM SLOVENCEM ŽIVLJENJSKO NUJNO POTREBEN! Če pravim »življenjsko nujno« ne mislim na fizično življenje posameznika, ampak na narodno življenje celotne skupine katoliških Slovencev, ki živi tam. Občudujem jih. Nepričakovano mnogo so že sami med seboj zbrali. Ne čakajo križem rok, da bi jim »strijci in tete« iz dolarske Amerike nasuli v naročje potreben denar. Le to prosijo: podprite nas, kolikor smo sami gospodarsko prešibki, toliko nam pomagajte, da izrabimo izredno ugodno priliko, ki nam je ta mesec na ponudbo; ako jo zdaj izgubimo, smo izgubili za vselej možnost napraviti si centralo, kakršno bi nujno potrebovali za versko in narodno vzgojo naše mladine: poslopja in razmerno velik prostor za otroško igrišče in za športne in atletske igre. Idealna prilika! Toda, izplačati bi morali takoj pri nakupu celotno kupnino. K temu pa našim dobrim Goričanom manjka še kake tri tisočake. Ne verjamem, da bi se med ameriški Slovenci in potomci Slovencev ne mogla zbrati taka vsota, ko se tu za do-

Tako krade komunizem ne samo zemljo, imetje, ampak tudi otroke, kot včasih cigani. Z državno vzgojo hoče popolnoma zadušiti družinski čut v ženi in možu (ker staršev ni) in otrocih. Pa glejte, še koklja je bolj pametna od komunističnih učencikov in oblastnikov: sama vodi in kliče svoje piške in jih varuje ter skiva pred jastrebom! Komunisti hočejo, naj bo človek bolj razvita žival, tu ga postavljajo pod žival.

Komunizem tudi uničuje družino, dokler ne more otrok ugrabiti staršem, ko goji po šolah v otrocih ovadustvo. Navaja jih, naj izdajajo komunističnim učiteljem in drugim državnim priganjačem, kaj starši doma govorijo itd. Tudi v Jugoslaviji si starši pogosto ne upajo govoriti pred otroci. So dejstva!

Starši, če hočete, da bo poteptal komunizem vas in vaše otroke, če hočete, da vas bodo otroci izdajali, če hočete, da se vam družina razdere, se kar zapišite v komunizem: živeli boste slabše od živali, ne boste več potrebovali doma, zadosti bo staja ali hlev in razbojniška jama!

mačo katoliško stvar zberejo v kratkem stotisoči. Res ne smemo zaradi take svote pustiti svojih goriških bratov in sestra na cedilo. To je ENKRATEN DAR! Za naše semenišče bomo zbirali, dokler bo obstajalo, kakor tu za svoja škofijska semenišča po vseh župnijah vsako leto pobirate. Katoliški dom pa bodo goriški Slovenci sami vzdrževali, čim jim z enkratno zadostno podporo omogočimo, da si ga kupijo, oziroma zgradijo.

Nekateri pomislijo: Ali pa bo ostal slovenska last?? Kaj če ga jim Italijani kdaj vzamejo od kakih novih vojni ali revolucij?? Ko bi v Evropi podobne pomisleke imeli, bi sploh malokaj gradili. Dve vojski smo doživeli, na stotisoče in milijone stavb je bilo razrušenih, za katere nobena zavarovalnica ne plača odškodnine. V vseh evropskih državah za železnim zastorom so cerkvena poslopja šol in zavodov komunistični režimi vzeli in jih porabljajo za svoje namene. Ali naj bi iz strahu, da se more kdaj kaj takega zgoditi, ničesar ne bili zgradili? V zaupanju v Boga gradite tukaj krasne in moderno urejene katoliške šole brez pomislekov, da bi jih morda kdaj mogli sovražniki božji odvzeti. Tako tudi goriški Slovenci nimajo pomislekov. Kar storijo, za versko in narodno vzgojo svoje mladine, je storjeno v božjo čast in v zveličanje duš in je tako pred Bogom zaslužno. Isto zasluženje imajo vsi, ki jim pri tem pomagajo. Tako umevanje jaz to goriško zadevo in mislim, da je to umevanje pravilno. — Hvala vam!

Škof Gregorij Rožman

Za novo cerkev v Torontu

Po izredni želji cerkvenega odbora za slovensko cerkev v Torontu in s privoljenjem mojega župnika dr. Jakoba Kolariča C.M. sem prišel nekaj župljanov slovenske župnije v pomoč, da bomo pomagali g. župniku in cerkvenemu odboru pri delu za gradnjo slovenske cerkve v Torontu. Naša pomoč bo predvsem v tem, da bomo vzbujali pri Slovincih v Kanadi in USA zanimanje za slovensko cerkev v Torontu, ki se bo začela v kratkem zidati.

Da smo ustanovili ta Propagandni odsek, so nas nagnili zlasti tile razlogi:

1. Radi bi katoliško slovensko javnost utrdili v prepričanju, da so narodne župnije za ohranitev vere in narodne zavesti pri slovenskih novonaseljencih v tujini potrebne.

2. Slovencev v Torontu je sedaj že toliko, da morejo vzdrževati lastno župnijo z lastno cerkvijo. Dasi je večina Slovencev v Torontu šele nekaj let, so vendar samo Slovenci v Torontu zbrali doslej za slovensko cerkev že okrog 30.000 dolarjev, ne všteti stroškov, ki jih imajo že 5 let za vzdrževanje svojega dušnega pastirja.

Iz spoštovanja do tako požrtvovalnih Slovencev v Torontu se bo Propagandni odsek za slovensko cerkev trudil, da pridobi tudi med Slovinci izven Toronta, zlasti po ostalih delih Kanade in USA čim več dobrotnikov za slovensko cerkev v Torontu. Kajti moramo se zadolžiti za 50.000 dolarjev. Če bi vsi zavedni katoliški Slovenci

dobrohotno kritiko, nasvete in predloge tako z ozirom na našo propagando za cerkev kakor tudi z ozirom na gradnjo cerkve same. Lahko nam torej vsak Slovenec odkrito piše in nam poleg skromnega prispevka za cerkev, ki najbolje priča, da mu je slovenska cerkev pri sreči, da se svoje nasvete in predloge, pa tudi zdravo dobrohotno kritiko. Pisma take vsebine naj se naslavlja na:

Propagandni odsek za slovensko cerkev (ali pa na kaplanovo ime) 210 Mc Caul St., Toronto 2 B. Ont. Canada.

Rev. Janez Kopač C.M.
kaplan slovenske župnije

Iz življenja Cerkve

Nov vihar na Poljskem

Zaradi odločnega nastopa kardinala Wiszynskega na praznik sv. Rešnjega Telesa, kjer je v svojem govoru prikazal resnično stanje katoliške Cerkve na Poljskem ter pozval vernike, naj tudi oni s Cerkvijo prenašajo trpljenje in se ne pomislijo dati zanjo tudi največjo žrtev, svoje življenje, je poljski komunistični tisk, zlasti službena Tribuna Lidu, sprožila nov val komunistične propagande proti katoliški Cerkvi. Tribuna Lidu in za njo ves krajevni tisk sedaj dan za dnem penavljajo stare ovadbe, da se katoliška cerkev vmešava v notranje zadeve poljske ljudske republike, da Vatikan in tkzv. novi hitlerjanci dajejo podporo gibanju, ki gre za tem, da se zopet odcepijo od poljske republike predeli, ki so ji bili po zadnji vojni priključeni, da je Vatikan vodja vsega gibanja, ki gre za tem, da bi se zanesla nova svetovna vojna in podobno. Tribuna Lidu zaključuje s pozivom, naj vlada izda potrebne ukrepe, s katerimi bo zagotovljena lojalnost katoliške hierarhije in katoliške duhovščine do nove ljudske poljske republike.

Italijansko romanje v Lurd

Kardinal Clemente Micara bo osebno vodil narodno italijansko romanje v Lurd, ki se bo vršilo v dneih od 24. avgusta do 1. septembra. Kardinal bo ob zaključku romanja v lurski gornji baziliki daroval slovesno sveto mašo. Na to romanje bo šel zastopnik vsakega okraja v Italiji.

Havana

Ameriška katoliška agencija NC poroča, da je kubanska policija nedavno aretirala tri jezuite, prezidenta Lige dostojnosti na Kubi in nekatere voditelje katoliških organizacij. Vsi aretirani so obtoženi, da so protestirali proti predvajanju nekega nemoralnega italijanskega filma, ki ga je vladna cenzura odobrila. Mnogi gledalci so poslali nato protestna pisma notranjemu ministru, ki so jih objavili tudi v dnevnem časopisju. Spričo tega dejstva so se odločili razni kinopodjetniki, da bodo sklenili sporazum z Ligo dostojnosti in njej dajali svoje kinoprograme v predcenzuro in odobrenje.

Monakovo

Neka katoliška agencija poroča, da je msgr. Bucko, ki je bil svoj čas pomožni škof v Lvovu v Ukrajini, sedaj je pa apostolski vizitator za Ukrajince v pregnanstvu, izjavil, da ne verjame poročilu neke sovjetske postaje, po katerem so bili škofje msgr. Slipy, msgr. Budka in msgr. Verhuv izpuščeni na svobodo. Po njegovem mnenju so bili samo izpuščeni iz sibirskih koncentracijskih taborišč, ni jim pa dana možnost, da bi se smeli vrniti na svoje sedeže.

Pomanjkanje duhovnikov v Avstriji

Nedavno so posvetili v duhovnike v Avstriji 40 mladeničev. Toda oni predstavljajo komaj polovico duhovnikov, ki so v vsaj Avstriji pomrli v teku enega leta. Statistični podatki dokazujejo, da je nad polovico vseh avstrijskih duhovnikov prekorčila 50. leto starosti; velik odstotek je tudi takih, ki so stari nad 65 let. Težka posledica tega stanja je, da je mnogo dušebrižniških mest zaradi pomanjkanja duhovnikov sedaj praznih. Družba sv. Petra Kanizija za duhovniške poklice vedno znova poziva vernike, naj z vsemi sredstvi vzdržujejo mladeniče, ki imajo namen okeniti se duhovniškega poklica.

PRISPEVAJTE
za † L. Kemperlov sklad!

Darovi za Katoliški dom

N. N. - Standrež	lir 1.000,-
Delavec - Gorica za mesec	
maj in junij	» 1.200,-
Hlede Emilija - Števerjan	» 1.000,-
Družina Brezigar - Vicenza	» 1.530,-
Ferletič Peter - Doberdob	» 1.000,-
Colja Jožef - Doberdob	» 2.000,-
Ferletič Miro - Doberdob	» 1.000,-
Mantega Marija - Rim	» 4.000,-
Kumar Fani - Gorica	» 1.000,-
Lovčević Karolina, Doberd.	» 500,-
Gerbec Karolina - Avstralija	» 1.050,-
rev. Martičič - Lonato	» 600,-
Vera Kodelja	» 2.000,-

Vatikanska država

S posebnim apostolskim pismom je sveti oče proglasil mučenca sv. Kasijana za patrona stenografov. Kakor poroča Prudencij, je bil mučenec znan kot učitelj, ki je zapisoval besede z najkrajšimi znaki. Sv. Kasijan je bil pozvan, da odpade od vere, kar pa je odklonil. Zato ga je nato množica fantov ubila in to z istim pisalnim orodjem, s katerim jih je učil stenografije.

Razni glasovi o kard. Stepincu

Po obvestilu, ki smo ga prejeli iz Londona, se je zdravstveno stanje zagrebškega nadškofa kardinala Stepinca zboljšalo. Pripominjajo, da je kardinal, ki boluje na neki bolnici v krvnem obtoku, po izjavi zastopnika jug. vlade, že zapustil posteljo in lahko hodi. Isti zastopnik je tudi zanikal vesti, po katerih naj bi bil kardinal prepeljan v neko bolnico. Kardinal živi slej ko prej v vasici Krašič.

Holandski katoliški časopis De Gelderland objavlja intervju, ki naj bi ga imel znani žurnalista Spoeltra s kardinalom Stepincem v Krašiču. Kakor navaja omenjeni časnikar, živi kardinal povsem redno življenje, se dolgo spreha in daruje v župnijski cerkvi v Krašiču vsak dan sveto mašo. Poročila raznih časopisnih agencij o poslabšanju zdravstvenega stanja kardinala so bila torej neosnovana.

Časnikar je kardinalu ponovil izjavo nekega slovaškega ministra, ki je dejal, da kardinal Stepinac ne bo živel dalje kot do prihodnje pomladi. Kardinal je na to izjavil, da človeško življenje ne zavisi od ministerialnega odloka, marveč od Boga. Kar se tiče boleznij, je kardinal izjavil, da ni nastopilo nič posebno težkega. Operiran je bil že decembra lanskega leta. Kardinal je ponovno poudaril, da so jugoslovanske oblasti pripravljene, da mu izdajo dovoljenje, da sme v inozemstvo, toda da on sam noče zapustiti dežele, ker mu beograjska vlada ne jamči možnosti vrnitve. Na koncu intervjuja je kardinal izjavil, da noče imeti nobenih stikov z jugoslovanskim režimom, dokler ne bo obnovljen njegov proces in mu bo dana popolna rehabilitacija pred očmi vsega naroda.

Mali bratje Srca Jezusovega

Pok. pariški nadškof kardinal Verdier je septembra 1. 1933 izročil redovniško obleko prvemu petim Malim bratom Sv. Srca, ki so bili določeni, da v afriški puščavi nadaljujejo življenje pokore in dela, kot ga je pričel pater De Foucauld. Nedavno je njihov predstojnik pater Voillaume na javni konferenci prikazal sadove njihovega dela. Redovne hiše pater De Foucaulda so se naglo pomnožile in njihovo delo razširilo od Sahare do Orana, v Kamerun in v Chile, prišli so celo do skrajnih mej, do Alaske.

Naučni film

V kratkem bodo predvajali v Rimu 50 krajših poučnih filmov, ki bodo ponazarjali deset božjih zapovedi, zakramente, vero in zakramentale. Ti filmi bodo služili kot pripomoček k ustni razlagi katekizma. Izdajatelj teh filmov je rabil dve leti za njih pripravo in eno leto za njihovo izvedbo. Pri izvedbi filmov so sodelovali priznani strokovnjaki v krščanskem nauku. Film so posneti v najrazličnejših italijanskih krajih, v svetiščih in na romarskih potih. Vodstvo izvedbe je poverjeno znanemu italijanskemu izdelovalcu dokumentarnih filmov Virginiju Sabelu.

Turčija v čast Vnebovzeti

Turška poštna uprava je izdala dvoje znamk v spomin Marije vnebovzete. Na eni je upodobljena Mati božja, na drugi pa razvaline mesta Efeza, kjer so leta 431 proglasili versko resnico o Marijinem božjem materinstvu.

„Četrta, ovadi očeta in mater“

(M. Malbran)

In poklical je na goro dečka Pavlika Morozova in mu tako govoril: »Jaz sem Stalin, Tvoj oče in ti ne boš imel drugega očeta kot mene.«

Pavlika Morozova so proglasili v Sovjetski zvezi za junaka, ker je ovadil svojega očeta, da je prikril pred prisilno oddajo nekaj kilogramov pšenice, ki jih je hotel spraviti za prehrano svoje družine. Pavlikovo »junako« dejanje je vklesano v spominski plošči, ki je vzdana v zid, kateri oddaja Kremelj, v nekem moskovskem parku so mu pa postavili spomenik, čeprav ni samo še živ, ampak tudi še deček.

Pavlikovega očeta v našem smislu, v »buržujskem in kapitalističnem«, so obsojili na 10 let prisilnega dela, to je na odhod brez povratka. Pavlikova zgodba pa ni samo vklesana v marmor, ampak je tudi v vseh šolskih učbenikih, njegova slika celo na sovjetskih znamkah. Ni torej nevarnost, da bi nas kdo obdolžil, da smo si jo izmislili.

Sicer pa so kronike komunističnih dežel polne podobnih »junakov«. Kitajski otrok Yeh Lung-yuen da zapreti očeta, ker ima doma skrito vrečo cementa, deklica Cen Kuo-tseng da usmrtiti svojo mater, češ da je sabotirala njeno vzgojo med komunističnimi študenti; hčerki Stanislava in Ane Hrabinski, ki so ju obtožili čitanja in širjenja Masarykovih ter Beneševih del, pričata na sodišču proti svojim staršem in dokazeta perverzno vzgojo očeta — kot piše plzenska »Pravda« z dne 9. oktobra 1952. Ta »perverzna vzgoja« pa zagovarja tudi načelo, da otroci ne smejo lastnih staršev ovajati in zahtevati zanje smrtno kazni. Najnovejšo sadove komunistične družinske vzgoje smo imeli priliko videti tudi na praškem procesu proti Slanskemu: sin Ludvika Frejka je pričal proti svojemu očetu, da je sabotiral češko gospodarstvo; žena Arturja Londona se je izrazila srečno, ker lahko zahteva pravično kazeno za moža, vse to seveda v interesu češkoslovaške

ga naroda in svetovnega miru. Tudi žena starega francoskega komuniste Martyja je menda zapustila moža zaradi koristi francoskega naroda in svetovnega miru. Zaradi svetovnega miru je menda tudi potrebno, da iz družine izgine zvestoba in jo nadomesti ovadstvo.

Poleg Češkoslovaške pa skušajo tudi druge komunistične dežele posnemati ideal Pavlika Morozova. Za istimi moralnimi načeli stremijo tudi komunistične organizacije v svobodnih deželah, ki organizirajo celo omrežje odvaduhov, ki delujejo posamič ali v celicah v šolah kot v družinah, v tovarnah kot v uradih ali kjer koli. Ovaduhi v družini so pa najnovejša in najznačilnejša komunistična pridobitev. Otroke vzgajajo za ta posel po posebnem sistemu, ki spravi otroke v spor s starši zaradi malenkosti, potem pa širi razdor do obsega, ki je potreben za ovadstvo.

Madžarski begunce opisuje, kako so njegovo 11-letno hčerko, katero so najprej postavili za načelnico »pionirke« v šoli in jo povzdigovali zaradi njenega razuma, naenkrat odstavili od teh funkcij, češ da je hči moža, ki ne pripada delovnemu razredu. Napovedali so ji tudi izključitev iz šole. Na ta način so nahujskali otroka proti očetu. Nekomunistični učitelj je kmalu nato očeta opozoril, da je otrok pripovedoval, da posluša tuje radijske postaje. Da se izogne deportaciji, je moral oče pobegniti...

Menda ni treba pripomb k tej komunistični morali. Po vsem svobodnem svetu so od pamtveka otroci zakonito oproščeni pričevanja proti staršem, kar je tudi v skladu s četrto božjo zapovedjo. Komunisti hočejo s svojim nasprotnim sistemom izkoreniniti temelje naše civilizacije. Družba, ki ščuva otroke proti lastnim staršem in žene proti možem, pa nima druge pravice do obstanka kot jo imajo zveri, režim pa, ki tako družbo vlada, nima drugih izgledov, kot življenje zveri in sramoten konec.

REPENTABOR VABI

Da bo ostala tradicija veličastnih prireditvev na Repentaboru nepretrgana, bo Slovenska prosveta tudi letos priredila na Repentaboru veliko kulturno prireditev. Predvidoma bo letošnja slovenska kulturna manifestacija predzadnja nedeljo v avgustu.

Opozarjamo že danes na ta datum in prosimo vse zamejske Slovence, da rezervirajo to nedeljo za Repentabor. Oddaljenejši kraji naj mislijo na skupni avtobusni izlet. Podrobni program bomo pravočasno objavili. Nasvidenje na Repentaboru!

NJENO VELIČANSTVO MODA

Pri letošnji slovenski birmi v Trstu v cerkvi sv. Antona je tržaški škof opomnil dve dekleti, naj prihajata bolj dostojno oblečeni v cerkev. Lansko leto se je zgodilo, da neka milostljiva botra ni smela položiti svoje do ramená gole roke na birmanko in so jo škof birmali brez botre. V zadnjih vročih nedeljah vidimo, zlasti na Tržaškem, da dekleta in celo mlade žene prihajajo nedostojno oblečene v cerkev k nedeljski maši. To se ne godi toliko v mestu ampak zlasti v naših vaseh na deželi. Tako se torej pristo spreha celo po naših cerkvah njeno veličanstvo moda in nekatera naša dekleta in žilve se ji klanjajo do tal. Človek se vprašuje, ali naše žentvo ni poučeno o cerkvenih predpisih? Poučeno je že, a ne uboga. Tem kratko rečemo, kakor ni nikoli v cerkvi počitnic in se redno nedeljsko služba božja nadaljuje, tako v cerkvi nima mesta poletna moda! Cerkev je vendar hiša božja, dom molitve, tedaj ni trg

in cesta in obala! S tem pa ne rečemo, da je zunaj cerkve vsaka pariška velemestna neumnost dovoljena. Poudarjamo le to, da morajo vsi verniki prihajati k službi božji dostojno oblečeni. Kakor ne morejo v cerkev prihajati doraščajoči dečki v prekratkih hlačah, tako ne morejo prihajati dekleta s prekratki rokavi ali celo brez rokavov. Ženska obleka naj ima rokave vsaj do komolca; resna dekleta pa še s tem niso zadovoljna in imajo rokave do zapestja. Tako naredite vse in bo prav in mir v hiši! To so cerkveni predpisi o dostojnosti in se jih držimo.

Pred velikimi cerkvami po mestih lahko vidite na cerkvenih vratih može, ki zavrnejo vsako neprimerno oblečeno žensko. No, kaj bi se zgodilo, če bi se tak moč nenadoma postavil kakšno nedeljo pred tvoje domače farno cerkev? Koliko deklet bi dobilo opomin? Ali bi ga dobila tudi ti? Odgovori si sama.

GOSPODARSTVO

Rekordna letina pšenice v Italiji

Konec zime, ko je vladala dolgotrajna suša, smo omenili, da taka suša koristi ozimni pšenici. To so pokazali podobni slučajji v prejšnjih letih. Znanstveno si tega še ne znamo razlagati.

In res je dotična suša ugodno vplivala na pšenico, ki je dala v Italiji rekordno letino 83 milijonov q. V prejšnjih letih je bila najbogatejša pšenična letina v letu

1938, ko je znašal pridelek 81,8 milijonov q. Takrat je vodil fašizem tako imenovano »žitno bitko«, ki naj bi zagotovila zadosten kos kruha vsakemu državljanu in v tem oziru osamosvojila Italijo od uvoza iz inozemstva. — Letošnji višek znaša 1,2 milijona q ali 12.000 vagonov po 100 q.

Tudi letošnji rekordni pridelek ne bo kril vse domače potrebe in bo zato Italija morala uvoziti še nekoliko pšenice iz ino-

zemstva. Predvidevajo, da bo potrebno uvoziti še kakih 5 milijonov q, ker celotno potrebo pšenice računajo na 85 do 90 milijonov q. V tej količini je vključena tudi semenska pšenica, katere je potrebno letno približno 8 milijonov q.

Poglejte trte cepljenke

Ko smo sadili cepljene trte, smo jim prigrebli toliko zemlje, da so bile pokrite in nam je le postavljeni kol povedal, kje je bila trta vsajena. Res je, da smo pozneje razgrebli nekaj zemlje in tako pomagali mladim poganjkom na dan.

Sedaj pa je nujno potrebno, da zemljo še bolj razgrebemo in ugotovimo, da li niso iz cepiča pognale korenine. Take trte sicer močnejše rastejo, a samo radi korenin iz žlahtnega dela. Te korenine se razvijejo na škodo korenin iz divjaka, ki ostane šibek. Taka trta pa raste močno samo nekaj let, ker pozneje jo gotovo napade črna uš ali filoksera. Posledica je, da smo ob trto.

Da se to onemogoči, moramo sedaj z ostrim nožem odrezati vse korenine, ki so zagnale iz cepiča. To opravilo moramo izvršiti sedaj julija meseca, ko ne bodo mlade trte preveč ostrmele in zastale v razvoju, ker bodo trto hranile korenine divjaka. Če bi se le v jeseni ali pozimi pri okopavanju izvršili to opravilo, bi s tem trto preveč ošibili.

Tudi koruzno njivo poglej

Sedaj se že vidi, katero steblo bo imelo storž ali klas in katero bo ostalo jalovo. Vsa jalova stebila takoj odstrani, ker brez klasa izrabljajo redilne snovi.

Pri nekaterih koruznih steblih - posebno pri ameriški križani koruzi - zaženejo pri tleh nova stebila, neke vrste vodni poganjki, ki šibijo glavno steblo in tudi navadno ostanejo brez klasa. Proč z njimi!

Ali bo na svetu lakota?

Danes sta na svetu približno 2 1/2 milijardi ljudi, število pa raste vsaki dan. Mnogi znanstveniki in sanjčari računajo, kdaj bo na svetu toliko ljudi, da jih zemlja ne bo mogla prerediti in se vprašujejo, kaj bo potem.

V pomirjenju vsem čitateljem za enkrat to: Kolikor nas danes živi, ne bo nihče čakal, da bi se prebivalstvo na svetu tako namnožilo, da bi zmanjkala hrana. Torej smo v tem oziru brez skrbi.

Posebni skrbi pa ne bodo imeli tudi naši bližnji potomci. Izračunali so, da z današnjim načinom gospodarjenja zemlja lahko prerediti 7 do 8 milijard ljudi. A kje so meje za vihanje pridelkov? Samo en primer: Na celim svetu se pridelava danes na hektar manj kot 10 q pšeničnega zrna, do sedaj doseženi rekordni hektarski donosi pa so skoraj 10krat višji.

Znanstveniki pa skušajo odkriti nekaj, kar bo zagotovilo zadostno količino hrane za poljubno število prebivalcev na zemlji. Ta »mekaje« je posnemanje narave. Znanstveniki hočejo razrešiti skrivnost, kako se ogljikova kislina in voda s pomočjo sončnih žarkov spremenita v les, v zrno, v plod, v vlakno, v mast, beljakovine in v nešteto drugih predmetov, ki so nam potrebni za hrano, obleko, ogrevanje in druge človeške potrebe.

Marsikaj se je v tem oziru že odkrilo in če ne ta rod, bodo pa prihodnji rodovi imeli velike tvornice — kemične delavnice —, kjer bodo iz ogljikove kisline, vode in sončne energije pripravljali vse potrebno za milijarde in milijarde ljudi na zemlji. Vsled lakote ne bo konec človeškega rodu!

Moje radijske želje

Ker naš tržaški radio že toliko let ugodi premožnim poslušalcem in prijateljem ter kar naprej vzorno vzdržuje oddajo glasho po željah, zato opravičeno upam, da bo sprejel tudi moje želje, ki jih že dolgo nosim v srcu. So pa te:

1. Da bi se poletna jutranja oddaja začela vsaj eno uro prej. Med odraslimi nas je menda malo, ki bi v poletnem času vstali komaj ob sedmih. Kako rad bi človek poslušal prva poročila vsaj ob šestih. V Ljubljani in Kopru imajo tudi oddaje do 24. ure in vendar se naša slovenska soseda oglasita že pred šestimi uro. Naj bi tržaška postaja oddajala jutranja poročila vsaj v poletnem času dvakrat: ob šestih ali še prej za zgodnje vstajalce, pozneje pa za srečne zaspance.

2. Da bi v poletnem času nastopali pevske zbori v večernih urah in ne v nedeljo popoldne. Človeku se zdi, da se v poletnih nedeljskih popoldnevih na radijski postaji zastoj trudite, ker vas malo ljudi poslušajo. Izleti, kopanje, obiski, sprehodi, največkrat pa sanje o deveti deželi, vse to so dokazi, da je poletni nedeljski popoldan za radio manj primeren. Škoda je zlasti, če v tem času nastopajo pevske zbori. Zlasti našo lepo zorno pesem mi zelo radi poslušamo, zato nam jo vsaj v polet-

nem času nudite samo v večernih urah.

3. Da bi bila verska ura ob nedeljah točno opoldne in ne prej. Mislim na vedno bolj zanimivo oddajo »Vera in naš čas«. Sedaj jo imamo ob 9.30, to je v času, ko so mnogi v cerkvi ali na poti do cerkve. Zlasti ti praktični katoličani bi bili gotovo redni poslušalci te verske ure. Kako lepo bi bilo, da bi točno opoldne po radiu in z naših zvonikov zazvonili zvonovi in nato bi v veliko večjem številu poslušali to koristno oddajo. Treba je samo malo dobre volje in bi se našlo prav opoldne nekaj minut za »Vero in naš čas«.

To so moje tri radijske želje. Pa še več bi jih imel, toda kdor si preveč želi, premalo doseže in ostane razočaran. Tako pa upam, da se mi bodo te tri želje res izpolnile, saj uvidi vsak, da niso prav nič osebne, ampak so vzete marsikomu iz srca. Zelo sem prepričan, da bi menda prav vsi prijatelji »K. glasa« te želje sami podpisali, če bi mogli. Govorite samo z našimi ljudmi in boste videli, da si od našega radia prav to želijo. Zato pričakujem, da bodo te tri skromno izražene želje našle pri radijskem vodstvu vse razumevanje in bodo postale — dejanje!

Tržačan

WILHELM HÜNERMANN:

27

Oče Damijan

»Napravi kakor jaz.« se je smejal Sin želve, ki je bos koračil po raskavih lavinih tleh.

Med lavinim gruščem pa se je bohotil gozd. Bil je to pragozd s krasnimi, prastarimi debli, s težkimi, listnatimi krošnjami, od katerih so v bujnih kitah visle ovijalke, in s praprotmi, visokimi kot drevesa, ki so se zrcalile v vodi. Na vseh vejah zelenega pragozda so pa žgoleli pisani ptiči.

»Tukaj rasto pravljice!« je vzkliknil Damijan.

Vesah sta naletela na majhne vasi z nekaj tučati travnatih koč. Često so skočili rjavi otočani patru nasproti, mu veselo stiskali roke ali napravili v znak prave vere velik križ. Matere so mu dvigale male, nage, cepetajoče otroke, katere je Damijan moral blagoslovljati. Celu pagani so klicali obema potnikoma veselo aloha in jima ponujali lepe, pisane sadeže. Samo prebivalci vasi, ki so jih spreobrnilo puri-

tanski duhovniki, so opazovali patra plaho in čisto celo sovražno.

Pri poganih na Maui je napravil pater de Veuster prve misijonske poskuse. Njegov besedni zaklad ondotnega jezika še ni bil velik, a vendar je tem rjavim ljudem govoril z veliko gorečnostjo in prisrčno ljubeznijo o Bogu, o Kristusu, o Devici Mariji. In Kanaki so ga gledali s smejočimi se očmi in vneto kimali:

»Ac, pele paha! Najbrž bo tako!« Celu križa so se z veliko vnemo naučili.

Ko je pozneje pater Damijan žareč od veselja pripovedoval o uspehih svojih misijonskih potovanj, tedaj so se stari patri smehljali in rekli: »Ljudstvo je preveč vlnudno ali preveč lagodno, da bi ugovarjalo. Ako pride jutri njih čarovnik ali puritanski pridigar, tedaj bodo prav tako govorili: 'Ac, pele paha! Gotovo imaš prav!' Človek res ne ve, kako je prav za prav s temi Kanaki. To je še veliko vprašanje našega misijona. Kmalu boste tudi opazili, da je še nekaj drugega, to je vzgoja k pravni čistosti. To je najtežje pri naših, v naravnem oziru popolnoma neobzdranih Kanakih!«

Često je naša potnika vodila pot skozi ozke skalnate stene, ki so se kakor vel-

kanski stebri vzpenjale proti temnemu oboku pragozda. Ozki, srebrni vodni trakovi so pršeli iz sivih kamnov. Med skalnimi razpokami so viseli zaspani netopirji. »Gozd je poln strahov,« je rekel Sin želve.

»Gozd je poln Boga!« je popravil pater.

»Ti si nepoboljšljiv pogan, Petero!«

»O, ne, ne!« se je branil Kanak in ugovarjajoč razpel vseh deset prstov na rokav. »Petero je dober kristjan. V imenu Očeta in Sina in svetega Duha! A vendar je mnogo strahov. Petero ti jih lahko pokaže.«

»Kje pa so?« je vprašal mistijonar.

»V hiši sonca!« je skrivnostno odgovoril Petero.

Drugi dan, bilo je pred praznikom Janeza Krstnika, je Damijan romal s škofovim strežnikom k hiši sonca. To je velik vulkan Haleakala, ki moli svoj tri tisoč metrov visoki vrh proti nebu.

Težavno je bilo plezanje po trdem, ostrem, skalnatem kamenju. Stemmilo se je že, preden sta dospela na rob ognjenika. Ustavila sta se ob vroči, kadeči se vodi, da bi tam prenočila. Drugo jutro pa sta se povzpela na vrh. V jutranjem somraku sta že stala ob žrelu silnega vulkana.

A ves ognjenikov prepad je bil poln goste megle, ki je ležala v kotanji tiho in negibno kakor belo morje.

»Duhovi spijo,« je šepetal Petero. »A ples se kmalu začne.«

In res, ko je prvi jutranji žarek pogledal izza gorovja, so megle oživele. Bele gmote so kipele in se prerivale vse vprek, da je bil zmeden vrtnec resnično podoben plesu strahov. Ko je nato vželo sonce nad ognjenim žrelom, se je pričel pobjeg duhov, ki so križem kražem v pošastnih oblikah hiteli iz čarodejnega kotla.

Čez pol ure se je kotel izpraznil in kakor odrevenelo, kameno morje je ležalo mnogo sto metrov globoko dno peklenškega žrela.

»La, bog luči, je pregnal strahove!« se je oddahnil Petero.

»Kristus je Bog Luči, Petero. Bog bo s teh krasnih otokov in iz vaših duš pregnal pošasti.« Hipoma pa je Damijan ves zavzet vzkliknil. Ko je izginila zadnja meglica, se je pričelo odstran zelenih gozdov svetlikati morje. Ne, to ni bilo samo lesketanje, morje je kar gorelo v žarečem sončnem ognju.

»Morje! Morje! Zlato morje!« je zaklical pater.

»Kakšno Ivanje! Kakšen kres! Nebo leži na zemlji! Glej, Petero, ugaslo je. Bog ga je pogasil in pregnal strahove in zdaj leži na zemlji in na morju nebo. Na svetu je velika noč!«

Kot očaran je Damijan gledal zlato vodovje. Pil je lepoto in luč nastajajočega dne. Nato je sklenil roki in molil:

»O Bog, pošlji svojo luč tem ljudem, ki še tavajo v temi. Daj, da jo jaz ponemem v njih srca!«

Tedaj je Sin želve zakričal in s prstom pokazal na piko v zlatem morju:

»Ladja, lepa, z jadri, makua Kamijano!« Tako so Kanaki izgovarjali Damijanovo ime.

Zdajci je tudi pater zagledal svetlo jadro, ki je plulo od otoka Maui proti Havaju. Najprej se je veselil velikega, svetlikajočega se ptiča, nato pa je prestrašen zaklical:

»Petero, ljubi, dobri, rjavi Kanak, Sin želve, vnuk ljudožrevec! Vsiljuje se mi strašna slutnja.«

Petero ga je nemno gledal.

»Ali veš, kdo je na ladji?«

Petero ga je še bolj debelo gledal.

»Škof in pater Klemens sta tam. Lahko mi verjameš!«

Z GORIŠKEGA

Novi doktor

Prejtni teden je na neapeljski univerzi promoviral iz modernih jezikov g. Martin Kranner, prof. na goriških srednjih šolah. Novemu doktorju naše tople čestitke!

Večerni tečaj

Ministrstvo za vzgojo je odredilo, da se bodo tudi v bodočem šolskem letu 1953-54 otvorili večerni tečaji in bralni krožki za šoli odraslo mladino. Zanimani za ustanovitve teh tečajev naj se za vse potrebne informacije obrnejo na šolsko o-skrbnitvo v Gorici ali pa na posamezna didaktična ravnateljstva.

Usposobljenostni tečaj za zidarje

Dne 18. julija bodo v Gorici otvorili usposobljenostni tečaj za zidarje. Prijavijo se lahko brezposelni vpisani v goriški občini in sicer od 14 do 40 let. Dobilci bodo dnevno 200 lir nagrade, usposobljeni delavci pa še ob zaključku tečaja 3000 lir nagrade. Lahko se prijavijo tudi taki, ki niso vpisani kot brezposelni na uradu za delo, a le v omejenem številu.

Goriško romanje na Sv. Višarje

Katoliško prosvetno društvo v Gorici sporoča članom in prijateljem, da bo priredilo v dneih 8. in 9. avgusta dvodnevno romanje na Sv. Višarje. Na programu je tudi obisk milostne Matere božje v Vidmu. Prevoz se bo vršil z avtobusi. Za sedež plačajo člani lir 800.—, nečlani pa lir 900.—. Prijave se sprejemajo na Upravi »Katoliškega glasca« v Gorici, Riva Piazzutta, št. 18 v dopoldanskih urah ali pa pri č. g. Mirku Mazoru, kaplanu na Travniku. Čas za prijavo traja do 4. avgusta. Kdor želi prenočišča s posteljo, naj to izrazi ob prijavi. Prenočišče plačajo udeleženci iz lastnega. Vabimo, da se romanja udeležite ter se čim prej prijavite.

Odbor S.K.P.D.

Nedeljski vihar in neurje

V nedeljo 19. julija je divjal po vsej Goriški in zlasti še v Beneški Sloveniji pa tudi v Brdih in na Tolminskem vihar, kakršnega ljudje ne pomnijo. Okrog 15. ure se je tako stemnilo, kakor da bi bila noč. Začel je razsajati vihar, ki je lomil drevice, zvil trte in uničil koruzna polja in povrtino. Po nekaterih krajih je še celo strehe odkril. Zlasti je prizadeta Benečija. Med divjanjem viharja se je usula še toča, ki je prizadela polju in trtam ogromno škodo. Tudi iz drugih delov Primorske, kakor iz Brd, Tolminske in iz Kobarida prihajajo žalostne vesti o opustošenju, ki ga je prizadejal nedeljski vihar in toča. Med Tolminom in Kobaridom je vihar izrul več stoletnih kostanjev, odkril strehe in podrhl tudi steno neke hiše. Tudi visoko v hribih je divjal silen vihar, ki se je spremenil v snežni metež, ki je pobelil vse vrhove naših gora.

Ojačenje plina

Obveščamo vse potrošnike plina, da je vodstvo podjetja za plin z 19. julijem zvišalo kalorično vrednost plina od 3.500 na 4.200 kalorij. Ker bi se radi tega ojačenja plinski kuhalniki lahko pokvarili, opozarjamo vse gospodinjice, naj se za morebitna pojasnila pomenijo s svojimi monterji, ali pa se obrnejo na plinsko agencijo v ulici Diaz.

Petero ga je še vedno zelo neumno gledal in šele zdaj je Damijan zapazil, da je v presencenju ves čas govoril v prelepi flamsčini. A zdaj ni imel več časa, da bi vse še enkrat prestavil v kanaški jezik. Zgrabil je svojega rjavega tovariša za roko in zdirjal z njim po hribu navzdol, da je Petero mislil, da ju prav gotovo preganjajo strahovi.

Ko sta zvečer dospela na misijonsko postajo, sta zvedela, da sta škof in pater Klemens res izrabila priliko in se odpeljala na Havaj. Naročila sta, da naj Damijan in Petero prideta za njima, kadar bo Liholiho, ki še vedno ni bil zakrpan, spet sposoben za plovbo.

Damijan de Veuster je bil silno razočaran! A soprojate na Maui so mu skazovali tako iskreno bratovsko ljubezen, da se je kmalu spet sprizajnil s svojo usodo. Na praznik svetega Petra in Pavla je smel Damijan v neki majhni bližnji kapeli prvič pridigovati v jeziku domačinov, kar se mu je prav dobro posrečilo.

Osem dni pozneje je bil tudi parnik pripravljen za na pot. Pater Damijan in škofov strežaj sta šla že vdrugega na obrežje, na veliko žalost Kanaka, ki bi se bil mnogo rajši peljal z jadrnico, kakor pa s ta-

Stavka v podgori

Ker gospodarji nočejo obnoviti splošne državne delavske pogodbe za tkalce, so v protestne svrhe vsi delavci večeraj izvršili štirurno stavko.

Cestne nesreče v goriški deželi

Splošne so pritožbe zoper motorna vozila, nekoliko krivde je pa tudi na pesih samih, če so morali v prvem šestmesečju zaznamovati 7 mrličev in 63 ranjencev. Cestnih nesreč so povzročili: 31 osebni avtomobili, 24 Lambrette in Vespe, 16 mo-

torna kolesa, 15 kolesa, 6 kamioni, 2 kmečki vozovi, 2 korriere in 1 vojaški oklopni avto. Za pol leta je to žalostna statistika.

Občinski svet v Gorici

Najprej so naši občinski očetje enoglasno pozvali vlado, naj hitro poveča in uređi pokojnine še živih avstrijskih upokojencev. Nato so potrdili izplačilo predujma na 13. mesec vsem občinskim uslužbencem.

Več debate je bilo pri potrditvi raznih cestnih del, katere občina izvršuje, potem zaposlitve brezposelnih. Šlo se je zato, ali je tak način koristen delavcem in občini. Med obč. svetniki je prevladalo mnenje, ki zanika, da bi taka zaposlitev bila koristna komurkoli. Več bomo poročali prihodnjic.

S T R Ž A Š K E G A

Gor čez izaro

To soboto odpotuje blizu 400 Tržičanov na skupno romanje h Gospe Sveti na Koroškem. Romanje je pripravila Duhovska zveza in ga vodita g. Štuhlec iz Doline in g. Grmek iz Ricmanj. Obiskali bomo sledeče kraje: Marijino cerkev na Vrbskem jezeru, Gospo Sveto, Celovec, Žihpolje, in Podgorje ter Baško jezero v Rožni dolini. S seboj vzamemo naš skupni romarski križ, ki smo ga nesli prvič leta 1950 v Rim, 1951 na Barbano, 1952 v Padovo in letos pojde z nami h Gospe Sveti. Priporočamo zlasti vsem tržičkim braleem »K. glasac«, naj bodo v teh dneh z nami združeni v molitvi. Kadar se leto za letom v teh časih dviga veliko pravih katoličanov na skupno romanje, je vendar tudi to lepo znamenje naše dobre volje in prizadevanja za božjo in Marijino pomoč v življenju.

Te vrstice smo naslovili s prvimi besedami znane koroške pesmi, saj bomo potovali mimo krasnega Baškega jezera, kjer je ta pesem nastala. V Žihpoljah, kjer imamo popoldansko pobožnost, bo to nedeljo slovesnost nove maše. Pri Gospe Sveti pa se bomo v imenu vsega našega naroda zahvaljevali Bogu, ki je točno pred 1.200 leti poslal v tedaj popolnoma slovensko koroško zemljo prvega škofa svetega Modesta. Taka bo naša romarska pot, ki naj jo spremlja božji blagoslov!

IZ JUGOSLAVIJE

Kaj je rekel M. Greif na

I. konf. SZDL za goriški okraj

Med drugim je dejal, da je goriški okraj med najbolj razvitimi okraji Primorske, ki pa je vseeno veliko pod povprečjem gospodarsko razvitih okrajev republike, ker ga je tod Italija izkoriščala in zapostavljala. Zaposluje okrog 11.000 delavcev in nameščencev, ima 22 industrijskih in 32 večjih obrtnih podjetij in precej razvito trgovsko mrežo in kmetijstvo na dobri poti gospodarskega razvoja. Ima pa še veliko možnosti za razvoj industrije, zlasti živilskopredelovalne, lahke in elektrostrojne industrije. V obstoječih podjetjih se je

produktivnost dela izboljšala in tudi delovna disciplina. Še pa so napake v delavskem samoupravljanju. Delovnim kolektivom ni bila dovolj tolmачena uredba o obdavčitvi presežka na plače in njih pomen. V tovarni likerjev v Ajdovščini so tako za izplačilo presežka plač potegnili banko. V anhovski cementarni pa ne izpolnjujejo obvez do skupnosti, ker ne plačujejo redno akumulacije. Obvez se skušajo otresti z neutemeljenimi izgovori. Ne borijo se pa za to, da bi spravili v tek proizvodnjo v obratu salonita.

V nekaterih podjetjih se je razpasla škodljiva razvada, da ko konča redno delo

Nato je sklenil roki k molitvi za čredo in pastirja in legel na umazano rogoznico, da se dobro odpočije.

JEZDENJE V PEKEL

Bum! Bum! Bum!
Bolni, narejeni iz votlih debel, so ropotali skozi gozd v Puni. Krepko so udarjali rjavi fantje z debelimi tolkači, kajti vedeli so, da so božji misijonarji v tem prekrasnem jutru na praznik Marijinega brezmadežnega spočetja.

Bum! Bum! Bum!
To so bili zvonovi belega očeta, ki je klical svoje otroke v novo hišo božjo! Danes se bo zgodilo nekaj velikega! Na stečaj se bodo odprla vrata, za katerimi stane Bog.

Bum! Bum! Bum!
Iz travnatih koč so prihiteli rjavi otroci otoka, od nog do glave ovenčani z vonjačim cvetjem. Ponosno so stopali možje.

»Mi smo pomagali zidati čudole« so govorili med seboj in se smejali.

Da, tako še v vsem svojem življenju niso delali kakor zadnje tedne, ko jim je beli oče naložil na ramena mogočna debela. Kajti narava daje svojim otrokom na teh rajskih otokih vse zastoj. Dela Kanaki ne po-

v podjetju, se v resnici prične pravo delo. Značilno za to je Avtoobnova v Sempetru pri Gorici, podobno pa je tudi v delavnicah »Primorja« v Ajdovščini in še kje drugje. Iz raznih kotov privlečejo delavci v privatno popravilo motorje, kolesa in drugo. Na račun podjetja se tako troši večkrat material, vedno pa električna energija in stroji, delovni učinek v rednem delovnem času je tako manjši. Vse to ni v skladu delavskega samoupravljanja, zato je nujno te pojave preprečiti. Gospodarski kriminal pa se na Goriškem pojavlja v obliki neupravičenega prisvajanja in prikrižanja sredstev v interesu podjetja kot celote, kar vrši predvsem komercialna in knjigovodska služba z neupravičenim dviganjem cen, raznimi knjižnimi manipulacijami in podobno. V političnem delu je SZDL premalo vodila računa tudi o nalogah in delu zbora proizvajalcev, ki mu v vodstvu pravilna oblastna politika pripada. Zbor proizvajalcev je bil prepuščen sam sebi.

Letošnji zlatomašniki:

Msgr. Stanko Premrl, znani slovenski skladatelj in vodja cerkvenega pevskega zbora ljubljanske stolnice, bo obhajal svojo zlato sv. mašo v svoji domači vasi Št. Vidu pri Vipavi dne 2. avgusta.

G. župnik Josip Fon bo pa v Vipolžah v Brdih proslavil 50-letnico svojega mašniškega posvečenja in g. župnik Ivan Brezavčec se bo svoje ordinacije pred 50 leti spominjal v Šklednju pri Trstu.

K zlatemu jubileju vsem zlatomašnikom naše čestitke!

Radio Trst II.

Nedelja, 26. julija: 8.45 Kmetijska oddaja. — 9.30 Vera in naš čas. — 11.30 Oddaja za najmlajše. — 12.15 Od melodije do melodije. — 13.00 Glasba po željah. — 15.30 Koncert zbora »Tancec« iz Nabhrežine. — 16.00 Malo za šalo - malo zares. — 18.00 Novice iz delavskega sveta. — 19.00 Iz filmskega sveta. — 21.00 Naša mladina na počitnicah. — 21.30 Musorgski: BORIS GODUNOV, 1 in 2 dejanje.

Ponedeljek, 27. julija: 14.15 Lahke melodije igra pianist Franco Russo. — 19.00 Mamica pripoveduje. — 20.00 Koncert mezosopranske Elze Karlovae. — 21.00 Književnost in umetnost. — 21.30 Musorgski: BORIS GODUNOV, 3 in 4 dej.

FODERAMI

PERTOT

TRST, Ulica Ginnastica 22, tel. 95-998

nudi po najugodnejših cenah vsakovrstne ženske in moške podloge-modele, priprave za likanje itd.

znajo. Zdaj pa so delali, da so roke postale močne in so se na njih napravili trdi žulji, ki so jih veselo in ponosno kazali drug drugemu. Včasih se je ta ali oni utrujenec ali prebrisanec hotel izmuzniti od dela, a pater Damijan ga je za ušesa privlekel iz njegovega skrivališča in ga spet vpregel v sveto tlako. Nazadnje so pa vsi radi pomagali patru; kajti sam je delal kakor velikan, ki ima železne roke in je-klene pesti. Otočani so strme gledali in se čudili, ko je belemu možu brnela žaga in je les krvavel belo moko, in poprijeli so za delo in sezidali hišo, kakršne nima noben glavar na vseh otokih.

Se vedno so ropotali bolni. Se vedno so od vseh strani prihajali okrašeni ljudje, ki so se smeje prerivali okrog majhne lesene cerkve. Kakor srebrni stebri je dvanaest debel evkaliptusa nosilo streho in na hišnem pročelju se je dvigal celo vitek in ličen stolpič. Na najvišjem vrhu pa je kraljeval lesketajoč se križ, stesan iz belega lesa.

Slednjic so se odprla vrata. Ovenčani otočani so se prerivali v cerkev. Komaj pa so pogledali v svetišče, že so obstali, vzklicali od veselja in vriskaje ploškali z rokami.

Torek, 28. julija: 13.00 Glasba po željah. 19.00 Tehnika in gospodarstvo. — 20.30 Aktualnosti. — 21.00 Radijski oder: Anzgruber: SLABA VEST.

Sreda, 29. julija: 13.30 Kulturni obzornik. — 19.00 Zdravniški vedež. — 20.30 Sola in vzgoja. — 21.30 Koncert violinista Karla Sancina. — 21.50 Leoncavallo: GLUMAČI, opera v 2 dejanjih.

Četrtek, 30. julija: 13.00 Pevski duet in harmonika. — 18.45 Slovenske pesmi. — 19.00 Slovensčina za Slovence. — 20.00 Koncert basista Danila Merlaka. — 21.00 Dramatizirana povest. — 22.20 Stavki iz znanih koncertov.

Petek, 31. julija: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Kraji in ljudje. — 20.30 Tržaški kulturni razgledi. — 20.45 Dvorakovi slovanski plesi. — 21.00 Klavirski koncert prof. Mirce Sancinove. — 22.00 Iz angleških koncertnih dvoran.

Sobota, 1. avgusta: 13.00 Šramel kvintet in pevski duet. — 13.30 Kulturni obzornik. — 19.00 Pogovor z ženo. — 21.00 Malo za šalo - malo zares. — 21.30 Koncert moškega zbora Ivan Cankar.

Darovi za sklad L. Kemperla

Za + Ota Ivana iz Krogel namesto cvetja 500 lir.

Hvala!

Za SLOVENSKO ALOJZIJEVIŠČE

Namesto cvetja na grob pok. Viktorja Lešana daruje g. dr. Igor Franko 1000; N. N. iz Gorice 2762; ga. Al. Tul 1000; gđc. P. Hvala 4000; ga. Terčon Olga namesto cvetja na grob gospe Filejeve 1000; v spomin iste blagopokojne gospe cerkveni pevski zbor iz Mavhinj 3000 —; N. N. iz Gorice 1000 lir.

Vsem dobrotnikom naj Bog bogato povrne; njihovim rajnim pa naj dodeli večni mir.

Za SLOVENSKO SIROTIŠČE

Namesto cvetja na grob blagopokojnega Jožefa Nanut iz Štandreža, daruje Ivana Nanut 500; namesto cvetja na grob pok. mame preč. g. Mirka Fileja darujejo hvaležni farani iz Mavhinj in Sesljana 5000 lir. Bog povrni!

Tiska tiskarna Budin v Gorici

Odgovorni urednik: Stanko Stanič

»Nebo! Nebo!« je zaklicalo nekaj glasov.

In res, v tako bleščečo se hišo njihove oči še niso bile pogledale. Na vsakem izmed dvanašterih srebrnih stebrov so viseli venci rož. Oltar je bil ovit v vonj in žar tisočbarvega cvetja. Rdeče lučke in goreče sveče so metale nanj svoj soj. Celo oltarne stopnice so bile pregrnjene s cvetno preprogo.

Na oltarju pa je na visokem podstavku stala slika Matere božje. Milostna Mati je sedela na zlatem prestolu. Venec zvezd ji je obkrožal glavo. Marijin plašč se je svetlikal belo in modro in se v bogatih gubah spuščal k njenim nogam. Roke pa je nebeška Kraljica prožila ljudem, da so čutili, kako Mati kliče svoje otroke.

»Aloha Marija!« so klicali otočani in sklepali roke.

Zdaj so vedeli, kaj je bilo v velikih zabojih, ki so pred nekaj dnevi dospeli z ladjo iz Honoluluja in ki je njih vsebino pater pred vsemi zakril.

»Aloha Marija!« Ni ljudstva na zemlji, ki ne bi razumelo slike svoje matere.

»Aloha Marija!« Kako razveseljuješ svoje otroke!

(Nadaljevanje)